

Sant Elies

Sant Pere de Vilamajor

Ubicació

Comarca: Vallès Oriental
Lloc/Adreça: Turó de Sant Elies
Emplaçament Al cim del turó de Sant Elies.
Alçada: 987 m

Coordenades:

Latitud: 41.73112
Longitud: 2.37949
UTM Est (X): 448395
UTM Nord (Y): 4620109

Classificació

Número de fitxa 08234-116
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Modern
Segle XVI-XVII
Estat de conservació Bo
Protecció Legal
Observacions protecció: Catàleg de béns a protegir POUM 2011, E-14 patrimoni construït. BCIL.
Número inventari Sí, IPA.: 29463.
Generalitat i altres inventaris
Accés Fàcil
Ús actual: Religios
Titularitat Privada
Titular: 08234A001000230000IU
Fitxes associades:
[Turó de Sant Elies](#)
Autoria de la fitxa Virgínia Cepero González

Descripció

La capella de Sant Elies es troba adossada a les construccions de l'antiga casa de l'ermità, formant un sol cos. El temple és un edifici que consta d'una petita nau rectangular molt baixa, que es divideix en dos trams per un arc ogival, amb un petit absis.

La coberta és a dues vessants, asimètrica, amb teula ceràmica aràbiga, i el carener perpendicular a la façana principal, que es troba orientada a migdia.

El portal d'entrada a l'ermita és d'arc de mig punt amb dovelles i, a la clau de volta, hi ha un relleu enigmàtic de tres cares i un cos, que podria representar al sol, Moisès i Sant Elies a la muntanya de la Transfiguració. I les inscripcions "1633" i "Fra Pere".

Al costat de la porta, hi ha una petita finestra amb llinda, brancals i ampit de pedra.

El portal d'entrada a la casa és rectangular, amb llinda de fusta i brancals de maó, amb una petita obertura a sobre en forma de creu.

A la banda de llevant, es documenten vestigis de diversos murs, que constaten que el conjunt tenia unes dimensions superiors a les conservades actualment. La façana de llevant presenta un contrafort i una arcada cega, que comunicava amb les restes enrunades. A la façana posterior sobresurt l'absis, que té una petita obertura.

Els murs són de pedra lligada amb morter de calç i esquerdejats. La cantonada sud-oest es de factura contemporània.

L'ermita es troba en bon estat de conservació perquè recentment ha estat objecte d'obres de restauració, que han consistit en la rehabilitació de les façanes i de la volta de la capella, que es trobava apuntalada, i en la restitució del campanar d'espada i del rellotge de sol.

Observacions:

Inventari Patrimoni Construït del Montseny: 08234052.

El Catàleg de béns a protegir del POUM (2011) estableix que l'edifici i un àrea de 30 m de radi al seu voltant tenen protecció arqueològica.

- Fotografia antiga de l'ermita de Sant Elies feta per Antoni Gallardo i Garriga l'any 1912. Font: Arxiu Fotogràfic Centre Excursionista de Catalunya.

Cont. Història: Segons Antoni Gallardo, al seu l'interior hi havia un altar barroc de fusta amb columnes salomòniques, de l'any 1716, que procedia, probablement, de la parròquia de Sant Pere; a la part baixa, hi havia tres nínxols i a la part alta un altre, amb la Verge del Carme i l'escut de l'Ordre.

També en destacaven dos canelobres de ferro forjat de finals del goticisme (GALLARDO, 1938:77).

L'any 1945, els veïns de Sant Esteve de La Costa, arrel d'una altra sequera, van promoure la seva restauració, i es va recuperar, amb força, l'aplec que es celebra el dia de Sant Marc.

Història

Segons la llegenda, l'origen de l'ermita de Sant Elies es remunta a una gran sequera, seguida d'una greu epidèmia que van patir els habitants de la contrada, fa molts segles. Els prohoms de Vilamajor van anar a demanar consell al Pare Abat de Santa Fe, que els va emparar a Sant Elies, i es van produir les esperades pluges. En senyal d'agraïment, els habitants dels pobles de la rodalia, van construir una capella en honor a Sant Elies, al turó situat entre el Cortès i el Terror.

La primera referència documental de la capella és de l'any de l'any 1226 (Arxiu parroquial de Sant Pere de

Vilamajor - Arxiu Diocesà de Barcelona), en el testament d'Antic Tàpies, que li llega dos diners. La seva adscripció territorial ha anat canviant al llarg dels anys. Des d'èpoques remotes havia estat vinculada a Sant Pere de Vilamajor i, entre el primer terç i final del segle XVIII va passar a la demarcació parroquial de Sant Esteve de La Costa del Montseny, a través de Santa Susanna, la seva sufragània. Quan aquesta va recuperar la seva independència, l'any 1868, l'ermita de Sant Elies va passar a dependre directament de la nova parròquia fins a l'any 1921, en que va retornar a la demarcació de Sant Pere de Vilamajor.

Es té coneixement de l'existència d'ermitans a Sant Elies des de mitjan segle XVII, tot i que en desconeixem els noms. No es possible conèixer més dades perquè la documentació de l'arxiu de Sant Esteve de La Costa anterior a l'any 1714 fou cremada per les tropes castellanes de Felip V, per castigar el suport dels seus habitants a l'arxiduc Carles.

El primer document que esmenta l'ermità de Sant Elies és el testament del rector de La Costa del Montseny, Mn. Ramon Raurich, de l'any 1665. Els noms dels primers ermitans dels que es té referència documental són Andreu Girola i Maria Girola, que es mencionen al Llibre de Bateigs, l'any 1727, en ser padrins d'Elies Espina i Tragurà de Santa Susanna. A partir de l'any 1734 el valuós llibre d'administració de l'ermita de Sant Elies deixa constància escrita dels successius ermitans fins a l'any 1859.

L'any 1734 va prendre possessió de l'administració de Sant Elies, Josep Llobeta, que va estar trenta-quatre anys en el càrrec i hi va iniciar una dinastia familiar. Va ser l'etapa de més devoció i major activitat a l'ermita. Josep Llobeta va ser succeït l'any 1769 per Jaume Sanitges, casat amb la filla de Josep Llobeta, que va ser l'ermità fins a l'any 1784, en que va entrar el seu germà com a nou ermità, Valentí Sanitges. L'any 1793 va ser succeït per Magí Cervera, fins a l'any 1800 en que va prendre possessió del càrrec Josep Ninet, fins a la seva mort l'any 1808.

L'any 1808, amb la invasió francesa, l'ermita va quedar pràcticament destruïda i totalment saquejada. Va ser restaurada pels veïns de Santa Susanna, i es va iniciar una nova etapa caracteritzada per un llarg enfrontament amb els rectors de La Costa. Aquest enfrontament probablement va influir en el reconeixement, l'any 1868, de la independència de la parròquia de Santa Susanna, deixant de ser sufragània de La Costa.

El següents ermitans, per ordre de successió, van ser: Guillem Bigas Cerdà, Josep Codina, Mateu Serra, Víctor Cirera, succeït per un altre ermità del qual desconeixem el nom, i Joan Figueras. L'últim ermità, Salvador Palau i Tomàs, va exercir fins a l'any 1914, en que Sant Elies va ser abandonada. Poc temps després, va quedar en un estat ruïnós, i va ser utilitzada pels pastors de la zona per a guardar els ramats. La sequera que va assolir la contrada l'any 1923, va fer revifar la devoció a Sant Elies i, gràcies a Mn. Llorenç Valls, vicari de Mollet, i al campaner Joan Carol, es va dur a terme una nova restauració.

L'any 1936, durant la guerra civil, un grup d'exaltats anticlericals va malmetre l'ermita, que va quedar greument afectada.

Bibliografia

AVENTÍN i PUIG, M. (1990). Vilamajor (872-1299). De la fi del sistema antic a la consolidació del feudalisme. Sabadell: ed. AUSA, p. 75.

CALAM, X. (1999). "L'ermita de Sant Elies". Ronda Vallesana: XX, Sant Esteve de Palautordera. Sabadell: Unió Excursionista de Sabadell, p. 86-90.

COMAS i DURAN, P. (1994). Esglésies i ermites del Montseny i del seu entorn. Cardedeu: Casal de Cultura Dr. Daurella de Cardedeu. Copysa, p.60.

DIPUTACIÓ DE BARCELONA (1997). Inventari del Patrimoni Arquitectònic del Parc Natural del Montseny (Sant Pere de Vilamajor). Barcelona: Servei de Patrimoni Arquitectònic Local. Diputació de Barcelona.

DOÑATE ARQUITECTES ASSOCIATS (2011). Catàleg de béns a protegir. POUM. Sant Pere de Vilamajor: Ajuntament de Sant Pere de Vilamajor.

- GALLARDO, A. (1938). Del Mogent al Pla de la Calma. Barcelona: Impremta Comas, p. 77.
- GAVÍN I BARCELÓ, J. M^a. (1990). Vallès Oriental. Inventari d'Esglésies. Arxiu Gavín. Vol. 23. Barcelona: Pòrtic.
- GENERALITAT DE CATALUNYA. DEPARTAMENT DE CULTURA (1989). Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya (Sant Pere de Vilamajor).
- HERRERO i BARÓ, H. (2008) "Aplec de Sant Elies". La Clau de Vilamajor: Butlletí d'Informació Municipal, n° 13. Sant Pere de Vilamajor: ajuntament de Sant Pere de Vilamajor, p. 10.
- OTPAT- Oficina Tècnica de Planificació i Anàlisi Territorial (2008). Inventari del patrimoni construït. Pla especial de protecció del medi natural i del paisatge del Parc del Montseny. Diputació de Barcelona. Àrea d'Espais Naturals i Diputació de Girona.
- PORTALS i MARTÍ, J. (1994). "Ermitans a Sant Elies (1665-1906)". Monografies del Montseny, 9. Viladrau: Amics del Montseny, p. 189-209.
- PORTALS i MARTÍ, J. (1998). "Els ermitans de Sant Elies (segles XVII-XVIII)". La Veu d'en Pelideu, núm. 3. Sant Pere de Vilamajor: equip redactor de la revista, p. 42-43.
- SAGRERA BASSA, T. (2009). Vols que t'expliqui... Vilamajor? Sant Pere de Vilamajor: Centre d'Estudis de Sant Pere de Vilamajor, p. 34-36.

